

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Novodobá česká státnost

V dopoledních hodinách **28. října 1918** Rakousko-Uhersko tzv. Andrássyho nótou vyslovilo souhlas s mírovými podmínkami prezidenta USA Woodrowa Wilsona, a tak na troskách rozpadajícího se mocnářství vznikl samostatný československý stát. Týž den v podvečer vydal **Národní výbor** první zákon (sepsán Aloisem Rašinem) československého státu, kterým oficiálně vyhlášoval **vznik nezávislého Československa**. Tento zákon je nazýván jako **recepční** (přejímací), protože zachovával v platnosti všechny dosavadní legislativní normy Rakouska-Uherska. Hlavní osobnosti, které tvořily předsednictvo Národního výboru, bývají označovány jako **muži 28. října**.

1. Vyjmenujte osobnosti, které patří k tzv. mužům 28. října. Co o nich víte?

---

2. Posuďte, proč byl tento zákon vyhlášen.

---

3. Rozhodněte, které články se přímo vztahují k tomu, proč je tento zákon označován jako recepční.

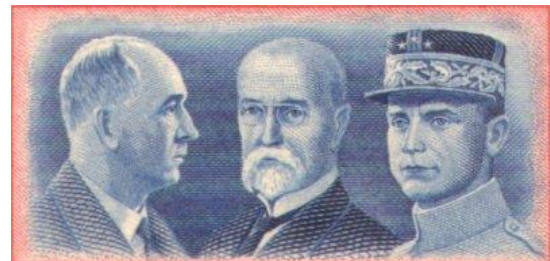
---

4. Zjistěte, které historické události a osobnosti jsou zmíněny v provolání Národního výboru.

Tradice tzv. **první republiky** (1918-1938) byla založena na principech republikánství, parlamentní demokracie, pluralismu, klasické dělby státní moci, odluky církve od státu či *čechoslovakismu* (idea jednotného československého národa, který hraje dominantní roli ve státě). Politický program spojení Čechů a Slováků v samostatném státě upravovala tzv. *Pittsburská dohoda* z 30. května 1918, která Slovákům zaručovala samostatnou státní správu, parlament a soudy a slovenštinu jako úřední a vyučovací jazyk. Demokratické ideály se nepodařilo zcela realizovat, v zájmu ochrany státního zřízení byly ve 30. letech přijaty i zákony, které např. umožňovaly zastavit tisk, pokud by jeho obsah ohrožoval bezpečnostní zájmy státu, a přísné tresty za hanobení ústavních činitelů a institucí.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

5. Vyjmenujte
3 nejvýznamnější
osobnosti, které se
zasloužily o vznik
samostatného státu.

Během tzv. **druhé republiky** (1938-1939) došlo postupně k opuštění zásad demokracie po vynuceném přijetí *mnichovské dohody*, která vedla k okleštění historického území českých zemí a Slovenska. Byla omezena role politických stran a některé občanské svobody a zavedena cenzura.

Protektorát Čechy a Morava (1939-1945) znamenal období nesamostatnosti a likvidaci české státnosti. Čechy a Morava se musely zcela podřídit nacistickému Německu.

Po skončení druhé světové války byly některé demokratické principy obnoveny, situace po válce však nahrávala radikalismu. V parlamentních volbách v roce 1946 jasně zvítězila **Komunistická strana Československa** (KSČ získala více než 40% hlasů), která se v únoru 1948 politickým pučem převzala veškerou státní moc a nastolila **nedemokratický politický režim**. Československo se stalo politicky závislým na Sovětském svazu a fakticky tak ztratilo svou státní suverenitu. ČSR se stalo pevnou součástí sovětského mocenského bloku ve střední a východní Evropě a členem jak ekonomické *Rady vzájemné hospodářské pomoci* (RVHP, od roku 1949), tak i vojensko-politické *Varšavské smlouvy* (od r. 1955).

Na sklonku 80. let byl již režim (stejně jako ostatní režimy pod sovětským dohledem) z ekonomických i společenských důvodů dále neudržitelný a po událostech **17. listopadu 1989** (tzv. **sametová revoluce**) došlo k pádu komunistické diktatury. Svobodná země se postupně začala demokratizovat.

6. Jmenujte osobnosti, které jsou spojené s tzv. sametovou revolucí a s budováním demokratického státu.

V roce 1993 (v důsledku neshod mezi Čechy a Slováky a po rozpadu společné federace) vzniká **samostatná Česká republika**. ČR se přihlásila k tradicím první republiky a hlásí se k zásadám demokratického právního státu, založeného na principech dělby státní moci, parlamentarismu, politické a náboženské plurality a lidských práv.

Použitá literatura:

KOL. AUT. *Společenské vědy pro střední školy. 2. díl*. Brno: Didaktis, 2010. ISBN 978-80-7358-152-7.

Dostupné online <<http://www.czechsinexile.org/history/firstworldwar-en.shtml>>. [cit. 10. 3. 2012].

Dostupné online <http://www.radio.cz/cz/static/protektorat/protektorat_data>. [cit. 10. 3. 2012].

Dostupné online <<http://tn.nova.cz/zpravy/domaci/sametova-revoluce-byla-zlomova-mysli-si-dve-tretiny-cechu.html>>. [cit. 10. 3. 2012].